

DJURENS VÄRLD

Nr 2 2022 Svenska Djurskyddsföreningens medlemstidning

Valspecial
så tycker partierna

Djurskydd vid krig
hur ser Sveriges beredskap ut?

Stort engagemang
för djuren i Ukraina

Utter

Uttern är ett vattenanpassat mårddjur som är släkt med bland annat mink, hermelin, grävling och vessla. Det finns 13 olika underarter, i Sverige har vi den euroasiatiska uttern som finns i hela Europa bortsett från Island. Även i norra Afrika och i stora delar av Asien finns uttern naturligt.

Smålands landskapsdjur är ett rovdjur som jagar det som är lättast att fånga. Framför allt äter den fisk, men också kräftdjur, groddjur, småfågel och mindre däggdjur. Den lever nära vatten, i sjöar, längs kuster och i skärgården. Utseendet är typiskt för mårddjur: lång kropp, korta ben samt fem tår på varje fot (med simhud mellan tårna) och med en häldyna under framfoten. Den kraftiga svansen och det svängande simsättet gör det lätt för den att ta sig fram i vattnet. Öronöppningarna och näsborrarna stängs igen när den dyker.

1968 fredades uttern efter att dessförinnan ha jagats hårt. Populationen minskade kraftigt men berodde inte enbart på jakten. 1975 startade Världsnaturfonden, WWF, "Projekt Utter" tillsammans med Jägareförbundet och Naturskyddsföreningen för

att ta reda på mer om varför beståndet minskat. Ett stort antal döda uttrar analyserade och man hittade då miljögifter, framför allt PCB.

För att hjälpa uttern har man på senare år arbetat mycket med att skapa fler och bättre miljöer för dem. Våtmarker har anlagts och markägare har informerats. Projekt Utter har också tillsammans med Vägverket byggt utterpassager under ett antal broar för att förhindra trafikolyckor. Detta då uttrar ogärna simmar under broar utan hellre väljer landvägen. Enligt Artdatabankens beräkningar fanns vid senaste inventeringen (2015) cirka 2000 uttrar i Sverige. Den är idag rödlistad under kategorin "sårbar" i Artdatabanken hos SLU. ■

Källa: WWF, Artdatabanken/SLU.

Fakta utter (*Lutra lutra*)

Ordning:	Rovdjur
Familj:	Mårddjur
Längd:	90-120 cm inkl svans
Vikt:	4-12 kg, hanarna är större än honorna
Dräktighetstid:	62 dagar, föder i gryt under servår/försommar
Livslängd:	Cirka fyra år, i fångenskap upp till 15 år

Innehåll

- 04 Aktuellt på djurskyddsfronten
- 06 Reportage – Swedish Animal Aid
- 08 Reportage – Djurskydd i krigstid
- 12 SDF tipsar – Undvik sommarfarorna
- 13 Valspecial – Så tycker partierna
- 18 Gåvotack
- 22 Mitt husdjur – Hund
- 23 Korsord
- 24 På spaning i naturen – Kamouflerad skönhet

Bli medlem

Ett medlemskap i Svenska Djurskyddsföreningen innebär att du är en röst för djuren.

Medlemsavgift för 2022: 200 kronor.

Ungdom t.o.m. 18 år: 100 kronor.

Årsbetalande juridisk person: 1 500 kronor.

Stödjande medlem: 100 kronor.

**Betalning sker till plusgirokonto 55 99 85-7
märk betalningen med namn och adress.**

Djurens Värld nr 2 2022

Medlemstidning för Svenska Djurskyddsföreningen. Utkommer med fyra nummer per år.

Ansvarig utgivare

Lillemor Wodmar

Redaktör

Louise Cederlöf

Formgivning

Stjärntryck, Stockholm

E-post

djurensvarld@djurskydd.org

Kommunikationsstrategi

JCW Hållbar Kommunikation

Redaktionskommitté

Louise Cederlöf

Maria Lönn

Lillemor Wodmar

JCW Hållbar Kommunikation

Tryckeri

Stjärntryck, Stockholm

ISSN

0291-1545

Omslagsfoto

Mostphotos

Foto

Mostphotos om inget annat anges.

Djurens Värld trycks på miljövänligt papper.

En orolig tid i Europa

Kära medlem,

I skrivande stund är jag nyss hemkommen från en tvådagarssträff med SDFs ledamöter i de djurförsöksetiska nämnderna. Det har varit intensiva och givande dagar och jag är full av beundran över det arbete våra ledamöter gör, de har ett viktigt men svårt uppdrag. Även om det finns en målsättning om att djurförsök ska fasas ut helt är vägen dit lång. Till dess målet är nått är det viktigt att det finns engagerade ledamöter i nämnderna som ser till djurens bästa. Jag är tacksam över de duktiga ledamöter vi har.

Om vägen till en djurförsöksfri värld är lång, snarig och bitvis frustrerande, kan det kännas fint med lite mer konkreta insatser ibland. Sedan en tid tillbaka har Svenska Djurskyddsföreningen stöttat Swedish Animal Aid genom donationer till kastreringar av hundar och katter i Rumänien. Du kan läsa mer om det arbetet på sidan sex. Nu har Neamt County, som ligger i centrala Rumänien, beslutat att avsätta pengar för att skala upp kastreringarna och därigenom effektivt minska antalet herrelösa hundar som far illa på gatorna. Det känns väldigt hoppfullt och om projektet faller väl ut i den regionen, finns möjligheten att andra regioner tar efter. Jag är övertygad om att problem med övergivna, oönskade djur i första hand löses genom kastreringar, inte genom adoptioner.

Sedan det fruktansvärda kriget i Ukraina bröt ut har våra insatser i Rumänien övergått till att bidra med pengar till djur från Ukraina. Vi har samlat in pengar från allmänheten, dubblat alla bidrag och skickat pengarna vidare för inköp av rabiesvaccinerings, chipmärkning, EU-pass och foder med mera. Vi har också samlat in saker till djuren som sedan transporterats ner till organisationer på plats. Det är en strid ström av flyktingar från Ukraina till Rumänien och det är rörande att se hur mycket deras husdjur betyder för dem. Det är tydligt att husdjur för de allra flesta är mer än ägodelar, de är kära familjemedlemmar. Med anledning av kriget i Ukraina har vi i det här numret tittat närmare på vad som händer med våra djur om kriget kommer till Sverige. Läs om det på sidan åtta.

Här i Sverige är det bara några månader kvar till riksdagsvalet. Med krig i Europa och en inlämnad ansökan till Nato, hamnar djurskyddsfrågorna lätt i skymundan. Men trots det barbariska, ociviliserade kriget som pågår vill de flesta av oss leva i en civiliserad värld. Och i en civiliserad värld finns ju inte plats för dålig djurvelfärd, eller hur? Vilka frågor tycker du är viktigast och vilket parti passar bäst med dina värderingar? Kolla in partiutfrågningen på sidorna 13-17.

Jag önskar er en lugn och fin sommar! Vi ses i höst! ■

Maria Lönn

Generalsekreterare SDF

Kontakta Svenska Djurskyddsföreningen

Besöksadress:

Sandsborgsvägen 55,

122 33 Enskede

Expeditionstid, måndag–torsdag: 09.00–15.00.

Lunchstängt: 11.30–12.30.

Expeditionstid, fredag: 09.00–13.00.

Telefon: 08-783 03 68

Hemsida: www.djurskydd.org

E-post: info@djurskydd.org

Ny lag ska höja katters status

Den 2 mars 2022 klubbade riksdagen igenom införandet av obligatorisk ID-märkning och registrering av alla katter födda efter 2008 som stadigvarande finns i Sverige. Lagändringen träder i kraft 1 januari 2023. Men vad innebär det för kattägaren? Vad måste man göra?

Att katter ska märkas och registreras på samma sätt som hundar är något Svenska Djurskyddsföreningen har arbetat för under många år. Det kommer inte bara bli lättare för en bortsprungna katt att hitta hem, förhoppningen är att det även ska minska det stora antalet hemlösa katter som finns i Sverige liksom underlätta för alla som på något sätt arbetar med upphittade katter.

– Det är ett historiskt beslut som vi kämpat för länge och som kommer att höja katters status, säger SDFs generalsekreterare Maria Lönn.

För kattägaren innebär det att man måste gå till veterinären eller

godkänd ID-märkare och märka sin katt, antingen med chip eller med tatuering i örat. Därefter ska man registrera katten hos Jordbruksverket. Enligt förslaget ska katten märkas och registreras innan den uppnår fyra månaders ålder. Äldre katter födda före 1 januari 2008 omfattas inte av den nya lagen. Kostnaden för kattägaren beräknas uppgå till max 800 kronor per katt: ca 40-80 kronor för att registrera och mellan 200-700 kronor för att märka.

– Än så länge är det bara lagen som är på plats, våra föreskrifter och regeringens förordning med detaljerade krav kommer senare i år, säger Anders Elfström, avdelningschef på

Jordbruksverket.

Enligt Anders Elfström finns goda förutsättningar för att den nya lagen ska få effekt, ”vi har ju inga lösspringande hundar på gatorna”, men det kan komma att behövas kompletterande åtgärder för att komma till rätta med katternas situation.

– Vi har ett ganska stort problem i Sverige med många lösdrivande katter som till synes är utan ägare. Enligt förarbetet till lagen rör det sig om cirka 100 000 individer och det är ett djurskyddsproblem. Men det är ett steg i rätt riktning för att höja kattens status som sällskapsdjur, säger Anders Elfström. ■

Utbildningsdagar djurförsöksetiska nämnder

Den 16-17 maj höll SDF en utbildningsträff med de ledamöter som sitter i djurförsöksetiska nämnder för föreningens räkning. Ett flertal föreläsare var inbjudna till Långholmen i Stockholm för att bland annat prata om lagstiftning, alternativ till djurförsök och hur man kan tackla de svårigheter som ibland uppstår när man sitter på djurskyddsplats i nämnderna.

Som Djurens Värld tidigare rapporterat har Svenska Djurskyddsföreningen sedan 2019 uppdraget av Jordbruksverket att tillsätta djurskyddsplatserna i de sju regionala djurförsöksetiska nämnderna som finns i Sverige. Att som lekman sitta i en djurförsöksetisk nämnd kräver bland annat att man ska sätta sig in i komplexa, omfattande ansökningar från forskarna och ha koll på gällande regelverk. Man har också möjlighet att ifrågasätta om ett försök alls behöver göras eller kan utföras på annat sätt och med färre djur. Som djurskyddsrepresentant har man därmed en unik insyn i en miljö som är slutna för de flesta

och möjlighet att påverka djurens situation.

Under de fullspäckade utbildningsdagarna fick ledamöterna dels chansen att prata med varandra om sina erfarenheter i nämnderna, lyfta särskilt komplicerade ansökningar och råda kring olika dilemman som kan uppstå. Inbjudna föreläsare var: Katarina Cvek, koordinator försöksdjursfrågor vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, Svea Jörgensen, veterinär och doktorand i djuretik vid SLU, Elin Weber, etolog och forskare, SLU, samt Johannes Van den Weghe och Angelica Roman, handläggare på försöksdjursenheten på Jordbruksverket. Avslutningsvis

höll Karin Gabrielson Morton, senior sakkunnig på Forska utan djurförsök en föreläsning om djurförsöksfria forskningsmetoder.

En av ledamöterna på plats var Monica Hansson, till vardags husdjursagronom och som sedan tre år sitter som suppleant i djurförsöksetiska nämnden i Lund.

– Det är jättenyttigt att ses på det här sättet, träffa andra i samma position och få mer kunskap i ämnet. Jag ville sitta i nämnden för att få inblick i forskningen och lära mig mer. Om det finns en liten möjlighet att påverka hur försöksdjuren har det så är det vi gör värdefullt, säger Monica Hansson. ■

SDFs insamling till Ukrainas djur

Under våren startade Svenska Djurskyddsföreningen en insamling till förmån för djuren i Ukraina, vilket engagerat många. Alla donationer har dubblats av SDF och skickats till en djurskyddsorganisation på plats. Man har även kunnat skänka förnödenheter som foder, halsband/koppel, filter och veterinärvårdsartiklar till kansliet i Stockholm för vidare transport till krigsområdet.

Insamlingen av material har gjorts i samarbete med Swedish Animal Aid (läs mer på nästa uppslag). De finns på plats i Rumänien och nära gränsen till Ukraina

Stöd Svenska Djurskyddsföreningens
arbete för djuren.

Swisha en gåva till 1230 960708
Märk gärna gåvan med ditt namn.

för att hjälpa människor som flyr med sina husdjur. SDF har hittills skickat 210 000 kronor till organisationen Casa lui Patrocle – Animal Rescue som finns med på Eurogroup for Animals lista över rekommenderade organisationer. Pengarna har bland annat gått till inköp av rabiesvaccin, chipmärkning, EU-pass och avmaskningsmedel.

Den 3 april anordnades dessutom en ridande parad genom Stockholms innerstad där SDFs generalsekreterare Maria Lönn och delar av styrelsen deltog. Den här dagen skänktes samtliga medlemsavgifter från nya medlemmar i SDF till Ukrainadjuren. Den ridande paraden inbringade 49 917 kronor.

– Det är ett fantastiskt engagemang för djuren i Ukraina och vi är mycket glada att vi kan vara med och hjälpa både djuren och deras ägare som lider svårt av kriget, säger Maria Lönn. ■

Sök bidrag till din forskning för djurs välmående.

Forskar du inom veterinärmedicin, husdjursvetenskap eller andra områden som ämnar att på något sätt hjälpa djur få ett bättre liv? Då kan du söka ekonomiskt bidrag från Petra Lundbergs stiftelse. Ansökningsperioderna är öppna mellan 1 juli till och med 30 september samt mellan 1 november till och med 31 januari. Blanketter och mer information om hur du söker hittar du på vår hemsida.

www.petralundbergsstiftelse.se

Petra Lundbergs stiftelse ämnar att förbättra djurs livsvillkor. Genom främst ekonomiska bidrag stödjer vi organisationer och individer som arbetar för att skydda, hjälpa eller förbättra livsförutsättningen för utsatta eller utrotningshotade djur. Stiftelsens styrelse kan också stödja i andra egenskaper om det främjar stiftelsens övergripande mål.

Petra Lundbergs stiftelse

Kastrering på plats gör skillnad

Bild från ett shelter i Neamt county i Rumänien. Här får många hundar hjälp, bland annat genom stöd av Svenska Djurskyddsföreningen och Swedish Animal Aid, som också verkar nära gränsen till Ukraina för att stötta i det akuta läget.

Sedan en tid tillbaka samarbetar Svenska Djurskyddsföreningen med organisationen Swedish Animal Aid som arbetar med kastreringsprojekt av hundar och katter i Rumänien. SDF bidrar bland annat med ekonomiska medel till verksamheten som på grund av kriget i Ukraina delvis fått ställa om sitt arbete.

Text: Louise Cederlöf

Vi når grundaren av Swedish Animal Aid, Cecilia To, på telefon direkt från Rumänien. Kriget har snart pågått i sex veckor. Dagen innan har hon och kastreringsteamet varit vid gränsen till Ukraina och delat ut 200 doser rabiesvaccin och 200 microchip som SDF bekostat, till en lokal organisation (Casa lui Patrocle) som hjälper människor och deras djur som flyr över gränsen in till Rumänien. Behovet av hjälp beskriver hon som omättligt. Förutom hundar och katter kommer även hamstrar och fåglar med sina ägare över gränsen, liksom en hel del gatuhundar som upptäckt de utplacerade matskålarna.

– Det är en fruktansvärd situation just nu. Djuren är väldigt utsatta. Många har omkommit i hus som rasat samman och många är skadade. Men de som flyr med sina djur är väldigt måna om dem. En del tvingas lämna över djuren till sheltret vid gränsen för att de helt enkelt inte kan ta med dem på sin fortsatta flykt, men de har åtminstone lyckats ta dem ut ur Ukraina.

Cecilia To berättar om en ung kvinna som kom med sin katt. I ena handen en stor kattbur, i den andra en kattlåda. Till sig själv hade hon bara packat en liten ryggsäck.

– Det är en talande och väldigt symbolisk bild för människors engagemang för djuren i det här kriget. Många veterinärer här i Rumänien har också varit uppe vid gränsen och hjälpt till, särskilt under de första kaotiska veckorna.

Viljan att hjälpa till märks också i Sverige. SDF och Swedish Animal Aid har - tillsammans och var för sig - samlat in både pengar och materiella saker som foder, halsband/koppel, filter, skålar och veterinärartiklar. Häromveckan skickades 3,5 ton med enbart foder och nu väntar Cecilia in ytterligare en last på 7-10 ton, denna gång foder blandat med andra djurartiklar. En del av fodret körs in i Ukraina, annat fördelas mellan organisationer/shelters i Neamt county i Rumänien men också till enskilda människor, ofta pensionärer som lever mycket fattigt men som vurnar för

djuren och hjälper till på de sätt de kan.

– Rumänien, men också Ukraina, är väldigt fattigt. Gemene man har kanske en månadslön på 3000-6000 kronor och de har inte råd att betala en kastrering av en hund, eller att köpa det dyra, bra fodret som kostar lika mycket här som hemma i Sverige. Det inhemska fodret håller tyvärr mycket dålig kvalitet, det innehåller varken vitaminer eller protein, så vi har sagt åt sheltren att blanda det med maten vi donerar.

Förhoppningen är att kriget snart ska ta slut och att man kan återgå till det vanliga kastreringsarbetet. Ett arbete som socionomen Cecilia To, med bas i Jönköping, för några år sedan kom på att hon ville göra efter att tidigare varit engagerat i en adoptionsförening. Adoptioner kan visserligen vara bra för den individuella hunden, men det löser inget på sikt och dessutom underhåller det en oetisk, kriminell verksamhet som omsätter enorma pengar, menar Cecilia To.

– Jag hoppade av adoptionsföreningen för att jag inte tyckte att det hjälpte. Vi kan adoptera hur mycket som helst men det kommer inte att förändra på lång sikt. Att kastrera på plats däremot, det vet vi hjälper. Då minskar inflödet av valpar. Jag hade också turen att under en resa hit i början träffa veterinären Andrei Tudor som jag har arbetat med sedan dess. Nu har vi totalt gjort cirka 4000 kastreringar sedan starten 2018, både katter och hundar.

Och effekten är tydlig. I det kommunägda sheltret hade man 2018 konstant runt 200-300 valpar. Idag har man 17.

– Det är mycket färre hundar på gatan nu i det område där vi hållit på längst. Genomslaget är markant.

Kastreringskampanjandet handlar mycket om att bearbeta både ortsbefolkning och lokala politiker. För synen på hundar och katter är annorlunda i Rumänien än i Sverige, berättar Cecilia. Katter är i regel bättre omhändertagna medan hundar ofta ses som skadedjur.

– Det är hundarna som råkar illa ut, de blir tillfångatagna och sätts i public shelters där det bara handlar om förvaring. Det kan vara väldigt traumatiskt.

Men trots inställningen till hundar, och trots ett i början stort motstånd hos den rumänska befolkningen till att kastrera, märker Cecilia av en attitydförändring.

– Det går mycket mun till mun i byarna. Om någon får höra att en granne fått sin tik kastrerad gratis, och att det inneburit att man sluppit besväret med nya valpar som annars dumpas i skogen eller på en parkeringsplats, då är man mer villig att låta kastrera sin hund.

En sak som kommer underlätta arbetet framöver, inte minst på landsbygden där problemen oftast är som störst och där flest hundar dumpas, är den skåpbil som SDF gett bidrag till och som nu håller på att renoveras och inredas. Planen är att den ska fungera som en mobil kastreringsbuss.

– Vi har börjat klä den invändigt med antibakteriell matta, plastade väggar och operationsbord. Tanken är att de veterinärer som är med i vårt team ska ha tillgång till bilen och åka ut på landsbygden och erbjuda kastreringar. Efter operationen får djurägaren ta hand om eftervården.

Kastreringskampanjerna lockar även veterinärer på plats, i alla fall den yngre generationen veterinärer. Andrei Tudor tillhör den skaran, han har ”gjort otroligt många kastreringar och brinner för frågan”, enligt Cecilia.

– Idag kommer veterinärer till oss och frågar om de kan få vara med i våra kampanjer, det är mycket glädjande. För det här är vägen framåt. Enligt siffror från Peta kan en kastrering förebygga 67 000 nya valpar under sex år.

Det är dags att runda av samtalet. Cecilia To har några dagar kvar i Rumänien innan hon ska sätta sig på flyget hem. Under tiden fortsätter insamlingen till krigets djur. Jag frågar hur hon ser på den närmaste tiden.

– Vi måste fortsätta hjälpa. Allt behövs här nere och vi kommer att skicka förnödenheter så länge det behövs. Sen tänker jag att det här tragiska kriget förhoppningsvis kan föra med sig att man ser på djur på ett annat sätt. ■

Grundaren av Swedish Animal Aid, Cecilia To (till vänster), tillsammans hjälparbetare från lokala djurskyddsorganisationer.

Fakta

Swedish Animal Aid har en strikt redovisningspolicy som säger att alla som tar emot donationer av något slag noggrant måste redovisa detta. Läs mer om det och om SAAs arbete på: www.swedishanimalaid.se

Vad händer med djuren om kriget kommer?

Att flytta stora djurbesättningar vid exempelvis en kärnkraftsolycka låter sig inte alltid göras. Om läget tillåter kan det vara bättre att skicka in folk att sköta om djuren på plats, men det kan också bli aktuellt att avliva en besättning för att det helt enkelt inte går att ta hand om djuren.

Rysslands invasion av Ukraina har väckt många frågor och inneburit ett brutalt uppvaknande; fred är inte längre något vi kan ta för givet. I realtid ser vi bilder på människor som flyr, inte sällan med sina sällskapsdjur under armen. Men vad skulle hända med djuren här om Sverige drogs in i kriget? Hur ser Sveriges beredskap ut när det gäller djur?

Text: Louise Cederlöf

Många myndigheter, frivilligorganisationer och andra samhällsfunktioner i Sverige är nu på tårna, det planeras och inventeras för fullt även om totalförsvarssatsningen sattes igång redan 2021.

– Många myndigheter fick ökade anslag och uppdrag förra året för att göra de här totalförsvarsplaneringarna, säger Catrin Molander, beredskapschef på Jordbruksverket.

Men vilket ansvar vilar då på samhället och staten när det kommer till djur? Vem ansvarar för vad?

– Samhället har inte ansvar för några djur utan det är djurägaren som har ansvaret. Det Jordbruksverket planerar för och som staten delvis har ansvar för, är att veterinärväsendet ska fungera. Men i grunden handlar det om att den som ansvarar för djur i fredstid ska fortsätta

ha ansvar för dem även om det blir krig, och det gäller allt från försöksdjur och lantbruksdjur till sällskapsdjur och djur på djurparker.

Jordbruksverkets ordinarie arbete med föreskrifter om smittskydd och djurskydd fortsätter även under höjd beredskap men kan behöva prioriteras om, berättar Catrin Molander. Skulle ett väpnat angrepp mot Sverige inledas sker en kraftsamling på myndigheten, bland annat för djursjukvård. Som grund för det finns krigsveterinärförordningen som innebär att Jordbruksverket samordnar den veterinära verksamheten, medan länsstyrelserna utför och prioriterar vad som behöver göras i varje län.

– Fokus blir på konsekvenser av den specifika händel-

sen, andra saker lägger man åt sidan. Just nu tittar vi till exempel på läkemedelstillgång, vilka läkemedel används och vilka alternativ finns. Det kan uppstå svåra prioriteringar mellan djurhälsovård och människohälsovård om vi inte har tillräckligt med utrustning och material. Man behöver göra en gemensam prioritering.

Vissa etiska och politiska frågor skulle behöva diskuteras mer, menar Catrin Molander och ger som exempel situationen som uppstod i samband med pandemin, då sövningsmedel för att lägga människor i respirator sänkades inom humansjukvården men fanns på veterinärklinikerna.

– Den diskussionen har vi inte riktigt tagit, tycker jag. Men det är lätt att få katastroftankar när man resonerar om det här. Det vi har sett i olika krigshärddar är att verksamheter till stor del kan upprätthållas på en hyfsad nivå, även om det kommer bli hemskt just där man har attacker förstås. Men djur ska inte lämnas vind för våg, den som normalt har hand om dem ska fortsätta göra det.

För de tre kärnkraftslän vi har i Sverige - Halland, Kalmar och Uppsala - ser beredskapsarbetet något annorlunda ut. Skulle en olycka hända där, exempelvis orsakat av ett militärt angrepp, finns särskilda evakueringsplaner. Från och med 1 juli 2022 gäller nya så kallade beredskapszoner vilket innebär att människor som befinner sig inom en radie av fem kilometer från kärnkraftverket troligen kommer att utrymmas. De som befinner sig i de yttre beredskapszonerna kan däremot komma att inrymmas, det vill säga uppmanas att stanna inomhus. Men vad händer med djuren som finns i närheten? Sällskapsdjur är i regel lätta att ta med sig men runt Ringhals i Halland finns en hel del stora djurbesättningar och betesmarker.

– En besättning med flera hundra mjölkkor flyttar man inte på så lätt, och dessutom: vart ska man ta dem? Då kan det istället bli så att man låter djuren vara kvar

och försöker sköta dem på plats. Men är det i en zon där utsläppet är skadligt så kan man inte beordra någon att gå in, det måste ske på frivilligbasis. Det kan bli aktuellt med avlivning av en hel besättning för att det inte går att sköta eller flytta djuren, säger Malin Hartvigsson, tidigare djurskyddshandläggare som nu jobbar på beredskapsenheten på Länsstyrelsen i Halland.

Strålning från kärnkraftverk är speciellt och gör det svårt att exakt planera i förväg. Allt beror på hur stort utsläppet är, vart det landar och hur vindarna blåser. Malin Hartvigsson påpekar att även om djur fått låga halter av strålning på sig och i framtiden kan utveckla sjukdomar på grund av detta, kan de vara aktuella för livsmedelsproduktion. Strålning man utsätts för försvinner ur kroppen efter ett tag även om den gjort skada.

– Säg att mjölkkor får strålning på sig men att man ger dem foder som inte är kontaminerat, då kan man efter ett tag dricka den mjölken. Men det kan också vara omvänt, att korna inte utsätts för strålning men äter foder som är kontaminerat. Så allt beror på hur utsläppet blir. Oavsett behöver mjölk och kött från dessa djur provtas innan det blir livsmedel, så att det inte innehåller för höga halter av vissa ämnen.

Även Malin Hartvigsson understryker vikten av att vara förberedd och se till att ha en plan för evakuering av sina djur.

– Det här är ett arbete vi har framför oss. Vi försöker väcka den frågan bland djurägare och organisationer för att se till att samarbeta, så att man kan hjälpas åt vid en händelse. Vi har en del hästar här till exempel och alla har inte en hästtransport. Men grannen kanske har? Sen jobbar länsstyrelsen hela tiden med att få till en bra dialog och sammanhållning inom länet, med myndigheter, frivilligorganisationer och kommuner. För att underlätta att arbetet löper på bra vid en eventuell händelse. ■

De rycker ut för djuren

Svenska Blå Stjärnan har samhällets uppdrag att ta hand om lantbrukets djur vid olika kriser och katastrofer. Idag finns drygt 1700 utbildade Blå stjärnor som står beredda att rycka ut om något händer, allt från att tvätta oljeskadade fåglar till att massvaccinera stora djurbesättningar. Under våren har de hjälpt flyktingar som kommer med sina sällskapsdjur från Ukraina att fylla i nödvändig dokumentation vid färjelägren – för att kunna ta med sig djuren in i Sverige.

Fågelinfluensa, blåtunga, mjältbrand och corona-pandemi. Svenska Blå Stjärnan har stor erfarenhet av att hjälpa vid insatser som rör djur, bland annat vaccinering, sanering av stallar eller att assistera veterinärer vid avlivning. Förr kunde Blå stjärnor vara krigsplacerade på olika gårdar men det har tagits bort eftersom det under lång tid inte funnits något krigshot mot Sverige. Idag finns Blå stjärnor vid färjelägren i Nynäshamn och Karlskrona för att hjälpa människor som flytt med sina sällskapsdjur från Ukraina.

Och likt många andra frivilliga försvarsorganisationer har Svenska Blå Stjärnan fått många nya medlemmar sedan kriget bröt ut den 24 februari 2022. Under de första tre veckorna tillkom 130 nya medlemmar, normalt ligger

det på cirka 20 under samma tidsperiod. Man har även haft stor ökning av telefonsamtal.

– Många är oroliga för vad som ska hända med djuren och många vill hjälpa till. I början handlade det mycket om att sällskapsdjur inte är välkomna i skyddsrum, och det är en svår fråga eftersom det idag inte ens finns tillräckligt med skyddsrum till människor. Vi försöker främst lugna de som ringer, det finns inget militärt hot mot Sverige just nu, säger Kristin af Malmberg, generalsekreterare på Svenska Blå Stjärnan.

Bristen på skyddsrum, och att det av hänsyn till allergiker inte tillåts djur där, innebär att man själv måste planera för olika händelser. Man behöver tänka igenom vilka behov ens djur har, till exempel hur mycket vatten

och foder som går åt per dag. Man bör också ha en säck reservfoder hemma som man roterar för att det inte ska bli gammalt. I värsta fall kanske man måste lämna djuret ensam ett par dagar medan man själv uppsöker skyddsrum.

– Som djurägare vill man inte lämna sitt djur hemma vid evakuering. Det är verkligen en sista utväg. För hundar kan en foderautomat vara nödvändig för att hunden inte ska äta upp allt foder på en gång. Det bästa är om man kan evakueras tillsammans med sitt djur till en säkrare plats.

En transportväska för hund eller katt som djuret vant sig vid bör finnas lättillgängligt. Kanske uppstår en situation där du behöver evakueras från din bostad, till exempel via brandstege? Då kan en ryggsäck till djuret vara bra, i alla fall om det är en mindre hund eller en katt. Har man ett större djur behövs en annan plan för hur det ska evakueras.

– I stallet är det bra om man låter någon annan hantera ens häst så att den är van vid det. Grimman ska alltid hänga utanför boxen och man ska ha en ritning vid ingången så att räddningstjänsten vet hur stallet är utformat.

En ung kvinna har lyckats få med sin katt ut ur Ukraina. Under våren har Svenska Blå Stjärnan funnits vid färjelägren i Sverige för att hjälpa flyktingar som kommer med sina sällskapsdjur att fylla i nödvändig dokumentation.

Kristin af Malmberg poängterar också vikten av att krishantera sig själv. Att se till att ha mat och vatten med sig vid en eventuell kris.

– Om du själv inte fungerar så kan du inte hjälpa dina djur. Jag tycker man ska använda den här oron man känner nu, över att det är krig så nära oss, till att förbereda sig. Förberedelser gör oss lugnare.

”

Som djurägare vill man inte lämna sitt djur hemma vid evakuering. Det är verkligen en sista utväg.

Checklista för djurägare – bra att ha hemma

- Foder som tål rumstemperatur
- Mat till dig som tål rumstemperatur
- Vattendunkar/flaskor
- Filtar/katt- och hundtäcke
- Sprayflaska (för svalka)
- Transportbur
- Extra bomaterial (för gnagare och kaniner)
- Radio med batterier
- Ljus/tändstickor/ficklampa
- Campingkök
- Våtserverter/handsprit
- Första hjälpen-låda/mediciner
- Kontaktuppgifter till veterinär vårdcentral/försäkringsbolag

Källa: Svenska Blå Stjärnan

Undvik sommarens faror

För att få en skön sommar med hunden eller katten är det bra att vara förberedd. Fästingar, värmeslag och solbränna är några exempel på faror som går att undvika med lite förberedelse. Om olyckan ändå skulle vara framme är det bra att ha ett uppdaterat husdjursapotek, en digital veterinärapp i mobilen och kunskap om vad man ska göra i olika situationer. Djurens Värld bjuder här på praktiska tips och råd.

Text: Louise Cederlöf

Algförgiftning – Hundar som druckit eller badat i algblostande vatten kan drabbas av algförgiftning. Den kan bli darrig och vinglig, verka orolig och kräkas. Algtoxiner är mycket farligt för hunden och veterinär ska uppsökas omgående om du misstänker algförgiftning.

Fästingar – Sjukdomar som borrelia och anaplasma drabbar oftare hundar än katter. Men en utekatt kan föra in fästingar som hamnar på både människor och hundar. Förebygg med fästingmedel och sök igenom pälsen dagligen och ta bort fästingar direkt. Håla, trötthet, feber och nedsatt aptit kan vara symtom på fästingburen sjukdom.

Sommaren är härlig men kan också innebära vissa risker. Algförgiftning, fästingar och värmeslag är några exempel. En del hundar får också besvärande fuktexem av för mycket bad i sjöar och hav.

Insektstick/bett – Oftast ofarligt men kan klia och göra ont. Smärtlindra med kylklamp inlindad i handduk. Om sticket/bettet träffar i munnen eller svalget kan slemhinnan i luftvägarna svullna och ge andningssvårigheter - uppsök då veterinär.

Skärsår – Trasiga glasflaskor, engångsgrillar eller andra vassa föremål som sticker upp i gräset kan ge otäcka sår. Spola med koksalt, sätt på bandage och gärna krage samt uppsök veterinär. Vissa sårskador måste sys inom sex till åtta timmar.

Solbränna – Tunnpälsade katter och hundar kan bränna sig i solen, få röd och svedd hud med risk för hudcancer. Parfymfri solkräm för barn kan användas på utsatta områden, som öronen och runt nosen. Ännu bättre är att försöka hålla hunden/katten i skugga med bara korta stunder i solen.

Ormbett – Huggormsbett kan vara mycket farligt för hundar medan katter verkar klara det bättre. Giftet angriper blodkroppar och vävnader och kan skada njurar, lever och hjärta. Håll hunden i stillhet om den blivit biten (bär den helst) och kontakta omedelbart veterinär.

Paddor – En padda som känner sig hotad utsöndrar gift. Slickar hunden eller katten på paddan och får i sig giftet kan de börja salivera, bli illamående och trötta. I regel är det ofarligt och går över på några timmar. Skölj ur djurets mun och ha det under uppsikt.

Värmeslag – Vinglighet, påverkad andning och förvirring hos hunden kan tyda på värmeslag. Duscha i ljummet vatten, lägg på våta handdukar och ge vatten att dricka. Om hunden är medtagen ska veterinär kontaktas. Viktigast av allt: Lämna **ALDRIG** ett djur i en bil under varma dagar! Det blir snabbt en dödsfälla. ■

Källor: Agria och FirstVet.

Så tycker riksdagspartierna

Hur kan vilda djur skyddas bättre? Bör det vara förbjudet med fyrverkerier? Och hur ser partierna på djurförsök och långa djurtransporter? Svenska Djurskyddsföreningen har valt ut fem viktiga frågor inför valet i höst för att kartlägga vad riksdagspartierna tycker i olika djurskyddsfrågor.

Text: Louise Cederlöf

Att omvärldsläget kommer att dominera valrörelsen står klart redan nu. Men i höstens riksdagsval står mycket på spel även för djuren, och vi kan alla påverka vilken riktning framtidens djurskyddspolitik ska ta. Vår utfrågning av de politiska partierna berör fem områden som Svenska Djurskyddsföreningen arbetar med just nu, och över tid.

I flera av frågorna finns en tydlig skiljelinje mellan blocken. De borgerliga partierna och S är i princip nöjda med det skydd som vilda djur har idag, medan V och MP vill se ett bättre skydd, avskaffa licensjakt på varg och återinföra en djurskyddsmyndighet. Inget parti, med undantag för MP, anser att försäljning av fyrverkerier till privatpersoner ska förbjudas.

Alla partier, med viss reservation för KD, är överens om att det är angeläget att så snabbt som möjligt ersätta djurförsök med alternativa, djurfria metoder. Frågan om de långa djurtransporterna har diskuterats under många år och där har partierna lite olika syn på hur man ska komma tillrätta med de stora djurskyddsproblem som

finns, och det faktum att EU-parlamentet nyligen röstade ner ett förslag om en tydlig maxgräns på åtta timmar av transport av levande djur på land.

I den sista ”öppna” frågan framkommer bland annat att bättre djurskyddskontroller är önskvärt, att man vill bekämpa den ökande hundsmugglingen och att EUs djurskyddslagstiftning ska hålla minst samma nivå som Sveriges. Tre partier lyfter också att de vill se ett förbud mot pälsdjursfarmning, det vill säga föda upp och hålla minkar i bur (MP, V och L).

– Det är glädjande att se att i stort sett alla partier står bakom arbetet med att ersätta djurförsök med alternativa, djurfria metoder. Där kan vi succesivt bespara djuren mycket lidande i takt med att forskningen går framåt. Att bara ett parti, MP, vill förbjuda försäljning av fyrverkerier till privatpersoner är nedslående. Förutom alla djur som skadas och till och med dör, finns många andra negativa konsekvenser. Här måste vi bli bättre på att informera allmänhet och politiker, säger SDFs generalsekreterare Maria Lönn. ■

	Elin Segerlind (V)	Elisabeth Falkhaven (MP)
1. I Sverige omfattas inte vilda djur (i naturen) av djurskyddslagen. Hur anser ni att vilda djur ska skyddas?	Vi anser att 30 procent av vår natur bör skyddas för att bevara arternas livsmiljöer. Vi föreslår ett antal åtgärder för en mer hänsynsfull jakt bl.a. att ett förbud mot grytanlagsprov bör införas i den nya djurskyddslagstiftningen och att nuvarande licensjakt på varg bör skrotas.	Det är en brist att viltlevande djur inte omfattas av djurskyddslagstiftningen utan enbart adresseras i jaktlagstiftningen och, när det gäller djurplågeribrott, i brottsbalken. Vi behöver arbeta för ett förbud av handel med levande vilda djur. Vi vill skydda djurens rätt i grundlagen. Vi vill också placera djurskyddsfrågorna - för viltlevande djur såväl som för djur som hålls av människan - under en ny djurskyddsmyndighet.
2. Många djur mår dåligt av fyrverkerier. Är ni för ett förbud mot försäljning av fyrverkerier till privatpersoner?	Nej, men vi har föreslagit att det görs en översyn av lagstiftningen i syfte att förbättra tillsynen, skärpa regleringen kring användningen av fyrverkerier och öka efterlevnaden av lagstiftningen. Detta bl.a. för att det sprids giftiga ämnen i naturen och att det orsakar lidande för många djur och människor.	Varje år drabbas många djur, såväl tama som vilda, av fyrverkerier och smållare. Ibland går det riktigt illa. Hundar som dör av skräck, ston som kastar sitt föl, kor som spränger staket och fläker sig på halt underlag och fåglar som ramlar döda från skyn är bara några exempel. Miljöpartiet anser att hantering av smållare, raketer och fyrverkerier ska förbjudas för privatpersoner.
3. EU-parlamentet har beslutat att djurförsök ska fasas ut inom EU. Hur kommer ditt parti att arbeta med frågan framöver?	Vi har länge arbetat och lagt förslag på att Sverige ska anta en handlingsplan för övergång till djurfri forskning. Vi har även i tidigare budgetsamarbete fått till pengar till ett 3R – center för att ersätta, minska och förfina djurförsök.	Under hela mandatperioden har vi har arbetat för att utfasningen av djurförsök ska snabbas på. Vi drev i regering igenom att Sveriges 3R-center arbetade fram ett förslag till åtgärder som behövs för att djurförsök ska kunna fasas ut. Förslaget lämnades nyligen till regeringen. MP arbetade också för att öka medlen till djurfri forskning i forskningspropositionen, bl.a. till validering av djurfri forskning, men där var vi inte så lyckosamma. Vi kommer att fortsätta driva på för en förändring.
4. EU-parlamentet röstade nyligen ner en tydlig maxgräns på åtta timmar för djurtransporter på land och 24 timmar till sjöss. Hur ser ni på det och hur kommer ni arbeta vidare med frågan?	Sverige bör verka för att djurtransporter inom EU inte får överstiga fyra timmar. En strategi för att minska mängden djur som transporteras inom livsmedelsproduktionen bör tas fram. Sverige bör införa förbud mot djurtransporter till länder utanför EU där djurvelfärden inte kan säkerställas. Regeringen bör ge lämpliga myndigheter i uppdrag att se över situationen för de svenska slakterierna och vilka åtgärder som krävs för att öka tillgången på mindre lokala slakterier.	Hur vi transporterar djur har diskuterats i många år. Lite bättre har det blivit, men det finns ett grundläggande strukturfel i att transportera levande djur. Vi måste gå över till att transportera slaktkroppar istället. Under omställningen behövs tuffare regler, det som sker nu är ovärdigt. En maxtid på åtta timmar är egentligen bara början, och den bör vara enbart fyra timmar för fåglar.
5. Vilken/vilka övriga djurskyddsfrågor anser ni är viktiga att driva?	Vi vill ha ett stopp för pälsdjursfarmning. Pälsdjursuppfödning är förenad med stora djurvelfärdsbrister som i många avseenden kan anses avvika från djurskyddslagen. Möjligheterna för djuren att bete sig naturligt är kraftigt begränsade i de burar som de hålls i idag.	Det finns så många viktiga frågor att driva, och många förbättringar behövs. Att vi fortfarande tillåter oss i Sverige att föda upp och hålla minkar i bur är oerhört. Ska vi ha någon heder i behåll kvar när vi pratar om djurskydd så bara måste Sverige förbjuda minkar i bur. Det gäller även honor i bur.

Malin Larsson (S)	Ulrika Heie (C)
Viltbestånden ska bevaras och nyttjas långsiktigt hållbart. Förvaltningen ska ske med hänsyn till både allmänna och enskilda intressen. Vi vill hitta lösningar så att människor kan leva och verka på landsbygden samtidigt som vi bevarar en biologisk mångfald. Både skyddsjakt och licensjakt är verktyg i den förvaltningen. Besluten ska fattas regionalt, vara utformade så de följer EU-rätten och fattas i god tid så att överklaganden hinns med. Rätten att försvara tamdjur ska finnas kvar.	Vi anser att det går att bygga vidare på den miljölagstiftning och jaktlagstiftningen om natur- och viltvård, som redan i dag finns, och som ska ge vilda djur så goda förutsättningar som möjligt att leva i naturen.
Ett totalförbud mot fyrverkerier i Sverige är inte önskvärt. Vi välkomnar de nya moderna fyrverkerierna som kommer med hjälp av tekniken som bara består av ljusspel och inget ljud som skrämmar många djur. För att motverka missbruket av fyrverkeripjäser skulle man kunna överväga möjligheterna att göra all användning av fyrverkerier tillståndspliktig.	I stället för att helt förbjuda privatpersoner från att hantera fyrverkerier vill vi att kommuner i större grad använder sig av ordningslagen för att begränsa hur och var de kan och får användas. Det är också viktigt att polisen avsätter resurser för att upprätthålla lagen, och att kommuner och MSB genomför sitt tillsynsuppdrag på ett bra sätt.
Den verksamhet som byggts upp vid 3R-centret med att sprida kunskap om 3R-frågor, att stödja de djurförsöksetiska nämnderna och de lokala djurskyddsorganen är av stor vikt för djurskyddet av försöksdjuren liksom för att successivt kunna minska behovet av djurförsök. Därför satsar vi på en fortsatt finansiering av Sveriges 3R-center vid Jordbruksverket med 15 miljoner kronor per år under åren 2021–2023.	Vi välkomnar att djurförsök fasas ut och ersätts med djurfria metoder. För att uppnå detta behövs resurser till forskning och utveckling. Centerpartiet vill ge 3R-centret förutsättningar att fortsätta bedriva sin viktiga verksamhet även kommande mandatperiod. Därtill anser vi att näringslivet kan arbeta mer aktivt med dessa frågor generellt. Frågor som rör djurskydd och djurförsök bör vara en lika självklar del i företagets affärsmodell som klimatfrågan blivit på senare år.
Vi vill agera kraftfullt i EU för att högre krav ska ställas på djurvälstånd och djurhälsa bl.a. hårdare krav i transporter. Vi har föreslagit en maximal tidsgräns på åtta timmar för transport av tamdjur. För sjöfartstransporter av djur har vi föreslagit en tidsgräns på 24 timmar.	Vi vill minska den totala tiden som levande djur får transporteras till åtta timmar innan 24 timmars vila. Långsiktigt bör EU gå bort från transport av levande djur till att i stället transportera kött och embryo. Vi vill ha hårdare straff för den som bryter mot europeiska djurskyddslagen, och se till att medlemsländer förbjuder osäkra resor till tredjeländer. Obligatorisk övervakningsutrustning och GPS i fordonen, samt göra viss data från veterinärsystemen offentliga för att öka insynen.
Vi har bl.a. propositioner om brott mot djur under året. Vi kommer att driva på för att Sverige ska fortsätta att vara världsledande på djurskydd, god djurvälstånd och låg antibiotikaanvändning. Säkerställa att vår starka djurskyddslag följs och att alla djur i Sverige behandlas bra, vi vill att utfasning av de djur som fortsatt står uppbundna ska påskyndas. Minska antibiotikaanvändningen globalt och driva på för ett starkare djurskydd och skärpta regler för djurtransporter även i EU.	Stoppa den grymma handeln och smuggligen av hundar och andra sällskapsdjur. Politiska krafttag krävs för att komma till rätta med situationen, bl.a. genom ökad kunskap inom tull och andra myndigheter, och genom att ge veterinärerna redskapen att anmäla om de misstänker hundsmuggling. Generellt är det viktigt med en fungerande djurskyddskontroll i Sverige för att upptäcka om djur far illa.

	Jacob Olofsgård (L)	John Widegren (M)
1. I Sverige omfattas inte vilda djur (i naturen) av djurskyddslagen. Hur anser ni att vilda djur ska skyddas?	Djuren i naturen och den miljö de lever i skyddas framför allt genom artskyddslagstiftningen (som skyddar arter) och jaktlagstiftningen (som skyddar individer). Liberalerna anser att den modellen fungerar. Det finns dock en rad detaljer som behöver ändras, särskilt för att skydda hotade miljöer och hotade arter.	Vilda djur skyddas idag genom bland annat artskyddsförordningen och jaktlagstiftningen. Moderaterna menar att det i grunden är en bra ordning.
2. Många djur mår dåligt av fyrverkerier. Är ni för ett förbud mot försäljning av fyrverkerier till privatpersoner?	Det finns regler för hur och var fyrverkerier får användas. Användningen av smällare och fyrverkerier är idag kraftigt reglerad. Till exempel får smällare bara användas av den som har utbildning och har sökt och fått tillstånd. De kommuner som önskar bör kunna införa totalförbud mot fyrverkerier under alla årets dagar.	Nej, Moderaterna är inte för ett försäljningsförbud. Dock har kommunerna möjlighet att begränsa var och när fyrverkerier får användas, och den möjligheten bör finnas kvar.
3. EU-parlamentet har beslutat att djurförsök ska fasas ut inom EU. Hur kommer ditt parti att arbeta med frågan framöver?	Det viktigaste är att snabbt hitta alternativ till de djurförsök vi fortfarande behöver göra, till exempel för att kunna utveckla läkemedel. Nya metoder måste utvecklas och de som redan finns måste godkännas så att vi så snabbt det går kan få bort djurförsök.	Moderaterna anser att Sverige ska utarbeta en strategi för djurfria forskningsmetoder. Detta för att de försök som i dag görs på levande djur – i antingen vetenskapliga eller utbildningsmässiga sammanhang – ska ersättas med djurfria metoder där så är möjligt och lämpligt. Idag finns alternativa sätt för att utveckla nya läkemedel som är mer effektiva, till exempel via studier på levande celler i provrör eller genom datoriserade beräkningsmodeller. Dock behövs mer forskning och därför har vi därför satsat och redovisat extra medel för detta i vår forskningsmotion.
4. EU-parlamentet röstade nyligen ner en tydlig maxgräns på åtta timmar för djurtransporter på land och 24 timmar till sjöss. Hur ser ni på det och hur kommer ni arbeta vidare med frågan?	Vi är glada att det äntligen händer något. Det här har vi kämpat för länge i EU-parlamentet. Men vi är inte nöjda. Transporterna ska begränsas så mycket som möjligt. Möjligheterna att använda mobila och mindre slakterier bör förbättras. Det är bättre att transportera kött än levande djur. Maximala transporttiderna ska sättas utifrån vilket djur det rör. Åtta timmar är alldeles för länge för vissa arter.	Moderaterna röstade ja till det förslaget. Vi vill korta tiderna för djurtransporter inom EU och har både röstat och varit med i arbetet med förslagen för att bättre reglera transporttiderna. Vi vill även att antalet kontroller av djurtransporter inom samtliga EU:s medlemsstater ska öka. Vi står också bakom den svenska lagstiftningen som bland annat säger maximalt åtta timmars djurtransport på väg.
5. Vilken/vilka övriga djurskyddsfrågor anser ni är viktiga att driva?	Liberalerna har tagit ställning för att utveckla minkuppfödningen i Sverige. Vi menar att minkar i bur inte ges möjlighet att utöva sitt naturliga beteende och vi ser inte att det är motiverat att fortsätta föda upp minkar för deras päls skull.	Åtgärda bristen på veterinärer och djursjukskötare, som är ett stort hot mot landets djurhälsa. Djurskyddslagstiftningen på EU-nivå ska motsvara det svenska djurskyddet. Ge Tullverket ökade möjligheter att stoppa djurtransporter och omhändertaga djuren. Minska antibiotikaanvändningen inom djurhållningen i EU.

Magnus Oscarsson (KD)	Yasmine Eriksson (SD)
Befintlig lagstiftning är tillfyllest där de vilda djuren till stor del skyddas genom jakt som håller stammarna på ändamålsenliga nivåer. Trafikanternas skyldigheter vid viltolyckor gör att djur som blir påkörda också har ett skydd mot lidande. Att infoga de vilda djuren i djurskyddslagstiftningen låter sig ej göras då det skulle innebära stora svårigheter att fastställa ansvarig för djurskyddets upprätthållande.	Sverige har oerhört duktiga djuruppfödare och engagerade djurägare. Svensk lagstiftning rörande djuromsorgen är unik och går många gånger längre än andra länders. När vilda djur avses så är det korrekt att dessa inte hanteras via djurskyddslagen utan istället annan lagstiftning som exempelvis jaktlagen, vilken just hanterar viltvården m.m.
De skärpningar kring fyrverkerier och smällare som genomförts under senare år är bra och rimliga. Det problematiska är väl närmast att lagstiftningen inte följs. Kristdemokraterna är inte för ett totalförbud för fyrverkerier men som i alla andra frågor är vi angelägna att regler följs.	För att få använda pyrotekniska varor kan det behövas tillstånd från polisen. Detta gäller både om de ska användas utomhus, inomhus eller i samband med ett evenemang. Många kommuner har infört lokala bestämmelser om när och var fyrverkerier får avfyras, vilket gör att frågan primärt är en kommunal fråga rörande användandet. Ett förbud mot försäljning ser vi i dagsläget inte är aktuellt.
Sverige inrättade för några år sedan, kopplat till Jordbruksverket, ett 3R-center som hanterar frågor kopplat till djurförsök. Vi är för att minimera forskning på levande djur men anser att djurförsök är motiverat i viss forskning, framförallt inom medicin. Vi är inte för att fasa ut djurförsök i snabbare takt än EU och om EU fasar ut finns en gigantisk risk att forskning flyttar till andra kontinenter vilket inte skulle vara bra för djurvälståndet och inte för Europas befolknings välfärd heller. Vi skulle bli mer beroende av läkemedelsimport.	Enligt svensk lag får djurförsök inte användas om fullgoda alternativ utan inblandning av djur existerar. Trots detta genomförs flera tusen djurförsök per år i Sverige. Vi anser att användandet av djurförsök ska minimeras så långt det är möjligt genom att alternativa metoder som inte kräver inblandning av djur tas fram. Vi anser att ett ökat stöd till forskning behövs, i syfte att ta fram djurfria alternativ till dagens djurförsök.
KD anser att åtta timmar är en bra maxgräns, samtidigt som Sverige är ett avlångt land där det kan bli långa transporter. Det är inte i första hand tiden på en transport som avgör hur djurvälståndet kan upprätthållas utan de faktiska förhållandena för djuren. De exempel på vidriga förhållanden vid transport som vi sett exempel på visar att slaktdjur ej bör transporteras till andra länder. Endast avelsdjur bör kunna vara föremål för längre transporter eftersom de har ett högre ekonomiskt värde än slaktdjur och därför transporteras under bättre förhållanden.	Vi välkomnade att frågan om djurtransporter kom upp på dagordningen för diskussion. Djurtransporter i långa sträckor bör undvikas i möjligaste mån. Bäst hade varit om de flesta köpte svenskt kött i Sverige så detta kunde undvikas, men prisskillnaden behöver jämnas ut och det får vi med en striktare EU-rätt. Detta verkade vi för i det tillfälliga ANIT-utskottet som EU tillsatte.
För oss är det viktigt att djurskyddet stärks i Europa. Vi driver på för att höja den totala djurvälståndet i EU, det skulle ge en rättvisare konkurrenssituation för svensk djurhållning. Vi anser att den svenska djurskyddslagen ger djuren ett bra skydd. Den goda djurvälståndet vi har är grunden till den unikt låga antibiotikaanvändningen bland produktionsdjuren. Vidare måste hundsmuggling bekämpas.	Vi vill ha ett stärkt djurskydd där större hänsyn tas till djurens naturliga beteende. Djur ska behandlas med respekt och djurplågeri stoppas. Djurens rättsliga ställning ska stärkas och lagbrott ska få större konsekvenser. Vi vill också införa en djurskyddsbalk, nationell djurskyddspolis, stoppa smugglingen av hundar och andra djur samt förbättra djurskyddskontrollerna.

Varmt tack! alla gåvogivare

TILL MINNE AV

Anne Segersteen Elizabeth och Calle Iveroth	Ekerö	Ingvar Nilsson Jarl Eriksson	Säffle	Tommy Selander Henrik, Emelie och Simon Selander	Trelleborg
Ingemar Karlsson Boulekompisarna i Skara	Skara	Lennart Persson Eddie, Susanne, Lena, Veronica, Marita och Lennart	Katrineholm	Kent och Susanne Selander	Trelleborg
Inger Adolfsson Anne-Marie Johansson Carin Maria Litzén Gittan med familj Caroline & Ulrika med familj Ing-Britt Widén Jansson Maria och Tore Brödresgift Syskonen Kihlberg	Värmlands Nysäter Värmlands Nysäter Stockholm Säffle Vålberg Värmlands Nysäter	Nicolae Mihut Lisbeth Johansson	Markaryd	Ulla Börlling Catharina Hägglin med familj	Göteborg
		Raili Blomqvist Damklubben Ulla Söderberg	Enebyberg Älvsjö	Ulla Magnusson Anna Maria Magnusson	
				Vera Arestav Christina Wallstål	Umeå

GÅVOR

Igelkottar

Maija-Leena Eloranta Vänge

Till en blivande 80-åring

Alexandra Hibolin Höör

Övriga gåvor

Anders Ahlquist Ystad
Anders Persson Krylbo
Bodil Lise-Lott Thein Halmstad
Carl Johan Peter Berggren Nyköping
Elin Johansson Tranås
Erik Lindholm Solna
Facebook Irland
Gun-Britt Alvbring Halmstad
Helene Ranow Järfälla
Ing-Marie Norberg Ystad
Jan Lindblad Österhaninge
Jens-Peter Olsson Ystad
Johnny Strömberg Kristinehamn
Karin Fristedt Växjö

Kristina Grönros Ekholm
Kristina Loflin
Margareta Alén
Marianne Löwstedt
Monica Dahlström
Payex Sverige (Fonus)
Per Dahlman
Per Näslund
Rolf Gunnar Eriksson
Sannah Rasmussen
Sara Brandt
Sofie Kierkegaard
Stig Å Nilsson
Svenska Hästars Värn
Sveriges Begravningsbyråers IT AB

Fri veterinärvård

Amanda Räsänen
Anette von Post
Anita Öhman
Anna Öhman
Anne Elisabeth Frölund
Annelie Högberg

Saltsjö-Boo
Huddinge
Södertälje
Mölnbo
Sollentuna
Visby
Uppsala
Stockholm
Västervik
Lund
Lund
Stockholm
Stocksund
Grillby
Örebro

Huddinge
Älta
Vänersborg
Kristinehamn
Handen
Stockholm

Ann-Mari Andersson
Ann-Mari Arthursson
Beata Pietrzyk
Beatrice Vad-Schütt Klockervold
Berit Ivarsson
Birgitta Winbäck
Björn Johansson
Bonnie Holmström
Camilla Agge
Carina Larsson
Carolina Rydstedt
Charlotta Andersson
Charlotte Bernholm Wall
Charlotte Karlmann
Dag Holm
Désirée Ålhed
Dolores Blomdahl
Elena Ledeneva
Else-Marie Ottosson
Emma Runesvall
Eva Hammar
Eva Johansson
Galia Strand
Habibi Invest AB

Lidköping
Enviken
Enskede
Forsbacka
Staffanstorps
Norsborg
Bunkeflostrand
Stockholm
Mjölby
Tierp
Västerås
Linköping
Stockholm
Bromma
Ängelholm
Solna
Järved
Vollsjo
Solna
Kungälv
Johanneshov
Huddinge
Stockholm

Varmt tack! alla gåvogivare

GÅVOR

Hans Wijkström	Almunge	Anna-Carin Bromert	Stockholm	Emma Lo Hurtig	Rångedala
Harder		Anna-Karin Von Malmberg	Adelsö	Emma Wahlström	Västerås
Heidi Stolt	Bromma	Anna-Lena Andersson	Töreboda	Erica Elmina Österlund	Stockholm
Helena Pechter	Malmö	Ann-Cathrine Elisabeth Åquist	Växjö	Esther Pocock	Kungsbacka
Håkan Nordén	Färentuna	Ann-Charlotte Norell	Älta	Eva Margareta Söderström	Stockholm
Ingela Wallentin	Tanumshede	Anne Hedén	Stockholm	Eva Marianne Engvall	Färentuna
Inger Nordström	Långsele	Annelise Heiden Prebo	Stockholm	Evelina Axelsson	Tidan
Jennie Veronica Nordkvist	Frösön	Annette Lois Nyberg	Adelsö	Florence Tullberg Nilsson	Stockholm
Jenny Holmgren	Gävle	Annica Glad	Tungelsta	Fredrik Karlsson	
Jessica Einarsson		Annie Bengtsson		Frida Sandell	Gränna
Johanna Kendrup	Höör	Annika Eriksson	Borlänge	Gabriella Westberg	Johanneshov
Karolina Frisk	Malmö	Annika Lindberg	Åkersberga	Gunilla Dykhoff Sternelius	Stockholm
Kristina Stutterheim	Stockholm	Annika Ström	Enskede	Gunilla Hellström	Stockholm
Lena Nordgaard	Härnösand	Ann-Margret Yngve	Borlänge	Göran Melin	Gnesta
Lena Strömberg	Lerum	Ann-Sofie Skog	Gävle	Helena Dunér	
Maria Månsson		Axel Sandberg	Sollentuna	Helena Gusafsson	Södertälje
Marina Steinmo	Stockholm	Barbro Söderlund	Grängesberg	Helena Messing Berg	Enskede
Peter Ahlund	Stockholm	Beatrice Nylund	Leksand	Heléne Svennersjö	Huddinge
Peter Vinblad	Sjöbo	Birgitta Ragsdale	Färentuna	Ida Johansson	
Petra Meyer Gardelin	Motala	Boel Bäck Västerhaninge		Isa Bergquist	Stockholm
Pia Gillberg	Frösön	Britta Carlström	Vaxholm	Isabelle Larsson	
Sandra Gustafsson		Britten Elisabet Askestad	Tungelsta	Jane Folkesson	Mjölby
Sandrine Brunet Elander	Upplands Väsby	Camilla Frick	Karlstad	Jessica Vesterlund	
Sven Hedlund	Stockholm	Camilla Karlsson	Svenshögen	Johan Norberg	
The Hoof KB	Stockholm	Carianne Alerydh	Vaxholm	Karin Gunnarsdotter	Tibro
Ulrika Dolietis	Bollebygd	Carina Jakobsson	Stockholm	Karin Maria Engqvist	Furusund
Wenche Maxén Jordal	Huddinge	Carola Hellstedt	Bromma	Karin Qvist	Forserum
Yeliz Pitircik Karadag	Kista	Catarina Andersson	Fjälkinge	Karin Ramström	Täby
Yvonne Ek	Ystad	Cecilia Biverot	Hässelby	Karin Sandberg	Järfälla
Åsa Arvidsson	Ljusdal	Cecilia Bondfeldt	Sollentuna	Karolina Kolb	Stocksund
Åsa Carlsson Tedgren	Stocksund	Cecilia Bäckelin	Johanneshov	Karolina Lallerstedt	Adelsö
		Cecilia Engström		Karoline Mellgren	Vagnhärad
		Cecilia Östlund	Bergvik	Katarina Malmberg	
		Charlotta Josephson	Stockholm	Katarzyna Anna Krosny	Stockholm
		Christina Bäckström	Årsta	Kerstin Larsson	Ekerö
		Christina Kvarnstrand	Stockholm	Kärstin Lindholm	Vikbolandet
Anette Hörnkvist	Stöde	Daniel Henrik Nyholm	Färentuna	Lars Nilsson	Drottningholm
Angelica Karlsson		Daniella Roos Wahlbeck	Sundbyberg	Lena Hulterström	Falkenberg
Anita Wigren	Vetlanda	Ebba Backlund	Solna	Lena Lorenzen	Ransta
Ann Christin Wingård Ward	Åkersberga	Elin Torpvret	Stockholm	Lena Marie Furstenborg	Stockholm
Anna Andersson	Norrtälje	Elisabet Andersson		Lena Näslund	
Anna Nyström		Emily Gonzalez	Jordbro	Lena Simonsson Berge	Brantevik

Parad genom stan för Ukrainas djur och ägare

Anette Hörnkvist	Stöde
Angelica Karlsson	
Anita Wigren	Vetlanda
Ann Christin Wingård Ward	Åkersberga
Anna Andersson	Norrtälje
Anna Nyström	

GÅVOR

Parad genom stan för Ukrainas djur och ägare

Linnea Alm Wahlberg
Liselott Karlsson
Liselotte Rööf
Lotta Hernek
Louise Leijonhufvud
Magnus Notini
Malin Blix
Margareth Örbrink
Maria Carlsson
Maria Sundholm
Marianne Stork Parkler
Marie Rafting
Marie Stockman
Marika Philipson
Marit Kjellin
Martin Rogersson
Mathilda Hasselgren
Mia Brandt
Michelle Sundmark
Monica Andersson
Monica Hällén
My Leffler
Nina Karlsson
Patrice Godonou
Peter Hofer
Peter Säfsen
Petra Sjögren
Pia Andersson
Signe Ella Maria Norström
Siw Gustavsson
Sophie Rudolph
Stina Erika Johanna Svedlund
Therese Hübner
Therese Lindström
Ulla Gunnars
Ulrika Johnsson Hjalmarsson
Veronica Setterhall
Victoria Refsten
Ylva Rother

Bromma
Hägersten
Vendelsö
Boda Kyrkby
Spånga
Asarum
Solna
Stockholm
Mariefred
Östervåla
Rönninge
Färentuna
Färentuna
Stockholm
Stockholm
Nacka
Adelsö
Stockholm
Järfälla
Boda Kyrkby
Ekerö
Norsborg
Kristinehamn
Stockholm
Västerås
Järfälla

Kista
Stockholm
Adelsö
Nacka
Västerhaninge
Djursholm
Täby
Bro
Stockholm
Ålandsbro
Ingårö
Järvsö

Yvonne Ulfberg
Zuzanna Emilia Krosny

För djuren i Ukraina

Agata Michalina Musial
Agneta Hallgren
Agneta Johansson
Alexandra Sewerin
Ann Elffors
Ann Ellinor Wenkel Harup
Ann Lindström
Ann Nilsson Elmberg
Anna Carolina Lillier
Anna Jönsson Ling
Anna Lindequist
Anna Olsson
Anna Sundstedt
Anna Sundström
Anneli Ulfström
Annelie Selin
Annelise Prebo
Annica Eriksson Jansson
Ann-Mari Andela
Aud Rendahl
Birgitta Andersson
Birgitta Pettersson Launy
Birgitta Staaf Larsson
Britt Elm Limhamn
Britt-Marie Vallström
Camilla Björkbom
Camilla Hoffner
Camilla Maria Stork
Carina Zieske
Catarina Hederström
Cecilia Norgren
Charlotta Nilsson
Charlotte Kristina Bäcklund
Christele-Marine Grimaud
Christofer Stefan Borggren
Christopher Asplund
Cornelia Carlstrand
Daniel Persson

Saltsjö-Boo
Svartsjö

Uppsala
Malmö
Degerfors
Enskede
Nacka
Vaxholm

Rockneby
Skarpnäck
Lilla Edet
Stockholm
Bagarmossen
Borlänge
Boden
Årsta Havsbad
Matfors
Stockholm
Grängesberg
Göteborg
Skå
Enskede Gård
Undersåker
Göteborg

Göteborg
Ingarö
Järfälla
Johanneshov
Kungsängen

Halmstad

Järfälla
Göteborg
Göteborg
Norrköping
Bandhagen
Nacka

Einar Roos
Eivor Olsen
Elin Jonsson
Elisabet Kristiansson
Elisabeth Gålmark
Elisabeth Nordlöf
Eliza Irja Kajanus
Ellen Mattson
Ellinor Tiger
Emelie Feiff
Emilia Andersson
Emilie Renhqvist
Emma Nilsson
Erika Boström Rengbrand
Erika Räf Borlänge
Eva Andreason
Eva Bi Köersner Sinding
Eva Elisabet Alström
Eva Lindeberg
Eva Lundbäck
Eva Nordin Gottfridsson
Faye Vrethem
Gull Ingegärd Kolman
Gunilla Hellström
Gunnel Baggström
Hanna Nilsson
Helena Glysing
Hillevi Nordqvist
Ida Hansson
Ilona Donvall
Ina Ivanov
Inga-Liisa Kehrner
Inger Andersson
Inger Barbro Axell
Ing-Marie Fransson
Ingrid Persson
Irene Jademo
Irène Wiberg
Irina Söderlund
Janina Louise Gustafsson
Jannica Graham
Jenniefer Krantz
Jenny Lenemark

Strömsund
Åkersberga
Järvsö
Grästorps
Bromma
Kista
Stockholm
Ljunskile
Smedjebacken
Kungälv
Stockholm
Ystad
Ersmark
Danderyd

Göteborg
Öresundsbro
Hofors

Visby
Skokloster
Stockholm
Älvsjö
Stockholm
Edsbyn

Oxelösund
Bromma

Kolbäck
Halmstad
Stockholm

Johanneshov
Vimmerby
Kävling
Enskede
Norrtälje
Vaxholm
Vällingby
Göteborg
Jönköping
Karlskrona

Varmt tack! alla gåvogivare

GÅVOR

Johan Sebastian Wadenholt	Stockholm	Malin Locke	Falkenberg	Pontus Vrethem	Västerås
Johanna Eklund		Malin Schubert	Solna	Rebecca Sörensen	Vimmerby
Karin Gustafsson		Marcus Franzén Eriksson	Göteborg	Rodney Maria Engman	Grödinge
Karin Margareta Berglund	Stockholm	Margareta Momqvist	Sälen	Saga Gustafsson	Malmö
Karin Pedersen		Margareta Steen	Vänge	Sami Rahkonen	Gusselby
Katarina Belbekri	Västra Frölunda	Margit Ertsaas	Bromma	Sandra Gunnarsson	Uppsala
Katarina Cvek Hopkins	Uppsala	Maria Ekdahl	Blentarp	Sandy Bilberg Cleverdal	Mariefred
Katarina Eliasson	Västerås	Maria Fredriksson	Ludvika	Sara Grankvist	
Katarina Thool	Skövde	Maria Melin		Sara Louise	Valbo
Kathya Dahlbeck Leon	Nacka	Maria Veronica Karlsson		Sheila Söderlund	Bandhagen
Katja Rukavina Härestrand	Götene	Maria-Christina Juusola	Farsta	Siv-Britt Figrell	Fagersta
Kenny Nyström	Märsta	Marianne Vennerberg	Oskarshamn	Sofia Biribakken Sköld	Järvsö
Kerstin Linder		Marie Axelsson	Rydboholm	Sophie Haarlem	Stockholm
Kerstin Nilsson	Bjärred	Marie Levin	Enskede	Stanislawa Holgersson	Nybro
Kine Eriksson	Storvreta	Mariloe Nilsson Jazwinska	Helsingborg	Stig Grasser	Göteborg
Krister Lindberg		Martina M H Torstensson Modig	Stockholm	Therese Andersson	Uddevalla
Kristina Lundgren Brodin	Halmstad	Mary Yngström	Kristinehamn	Thesa Källeholm	Huskvarna
Lars Jonsson	Åtorp	Matilda Persson	Bjärred	Thomas Biewer	Nyköping
Lars Sundlin	Vikbolandet	Matti Hirvonen	Vänge	Thomas Nilsson	
Leif Svensson	Nybrostrand	Mia Andréasson	Tingsryd	Vania Diaz Gardell	Johanneshov
Lena Hermansson		Mia Engström		Veronica ten Berg	Hudiksvall
Lena Karlsson		Mia Sintonen	Skogås	Wandzia Prokop Teland	Bräcke
Lena Kjällén	Luleå	Miklós Mester	Jönköping	Ylva Nordenfors	Johanneshov
Lena Nordvinger	Färentuna	Mille Lindblom	Stockholm	Yvonne Johansson	
Lena Sundström	Skarpnäck	Minette Fagerström Vuorikoski	Dalarö	Yvonne Josefsson	Göteborg
Lina Björkman	Johanneshov	Mona Norberg	Järfälla	Yvonne Lund	Vänersborg
Linda Sjögren Österbom	Hovås	Nataliya Westerberg	Hägersten	Yvonne Olsson	Brunskog
Linda Särnholm	Örebro	Odd Andreas Hermansen	Älvkaleby	Åsa Blom	
Linda Eriksson	Grödinge	Ola Bengtsson		Åsa Jansson	Malmö
Linnéa Nelleblad	Göteborg	Ola Styrbjörn Gran	Nacka	Åsa Nilsson	Höllviken
Ludvig Pilgren	Hägersten	Patrik Heyman	Leksand	Åse Lillian Magnusson	Växjö
Madeleine Forsman	Stockholm	Pernilla Carlsson	Växjö	Örestad Sanering AB	Malmö
Magnus Larsson Lindén	Helsingborg	Pernilla Sundelius	Tierp	Örjan Karbo	Trångsund
Magnus Rosander		Peter Knutson	Årsta Havsbad		
Malin Carlander	Vänersborg	Pia Juhl Cajilig	Sköndal		

Glad Sommar!

Disa och "pomapoon" Mango

Knasig och busig när man lär känna honom, men tillbakadragen och försiktig med nya människor. Så beskriver Disa, 12, sin hund Mango som är en blandning av pomeranian och toy pudel.

Text & foto: Louise Cederlöf

Under intervjun ligger Mango på golvet nedanför soffan vid matte Disa Thorsells fötter. Han är trött efter att ha lekt med sin bästis, cockerspanielgrannen Saga. Mango kom till familjen när han var fem månader gammal, nu är han lite över ett år.

– Jag hade velat ha hund ganska länge och så hittade vi den här uppfödaren i Eskilstuna. I början var han väldigt rädd och ville inte bli klappad. Men det blir bättre och bättre, nu får man gosa med honom ibland även om han inte är jättekulig av sig, säger Disa.

Disa och Mango har gått valpkurs tillsammans. Då fick Mango träna på att vara lugn och bekväm ihop med andra hundar. Hemma har hon lärt honom sitt, ligg och att göra high five. Nu försöker de lära honom att inte springa fram till andra hundar när de är ute.

– Han är så nyfiken och vill gärna gå fram till alla vi möter.

Det bästa med Mango, tycker Disa, är att hon själv blir så glad av honom. Allt blir lite roligare och hon skrattar mycket mer nu än tidigare.

Har det blivit som du tänkte, med din första egna hund?

– Nja, inte riktigt. Det är faktiskt mycket roligare än jag trodde. Det enda som inte är jättekul är att gå ut med honom. Vi tar ut honom på promenad varannan

timme med start klockan sex på morgonen. Och jag skulle önska att han ville gosa lite mer.

Och namnet, hur kommer det sig att han heter Mango?

– Kenneln hade gett honom namnet Dregen. Men det tyckte jag inte passade honom alls. Om jag ska vara ärlig så kommer det från TikTok. Jag såg en film på en hund där som var väldigt lik honom och som hette Mango. Så då valde jag det. ■

Mango och Disa i parken utanför huset där de bor. Det blir många promenader under en dag när man bor i lägenhet, särskilt när det ska tränas på att inte kissa inne.

Namn: Disa Thorsell
Ålder: 12 år
Bor: Stockholm
Familj: Mamma, pappa och lillasyster Signe, 5 år
Husdjur: Mango, en pomeranian/pudel-mix

Vill du, som är högst 18 år, berätta om ditt husdjur i tidningen? Maila ett högupplöst foto på dig och ditt husdjur samt ditt telefonnummer till redaktionen för Djurens Värld: djurensvarld@djurskydd.org

Konstruktör: Lena Holmlund / lena-holmlund.com / lena.v.holmlund@gmail.com

Konstruktör: Lena Holmlund / lena-holmlund.com / lena.v.holmlund@gmail.com

Avsändare: Svenska Djurskyddsföreningen, Sandsborgsvägen 55, 122 33 Enskede

PÅ SPANING I NATUREN

Kamouflerad skönhet

När det är dags för skogens fåglar att bygga bo och lägga sina ägg på våren präglas det ofta av misstänksamhet. Många är de fiender som vill komma åt äggen och plundra hela samlingen om de bara kunde veta var de fanns gömda.

Text & foto: Göran Ekström

Mård, hackspett eller ekorre brukar vara de skyldiga när det gäller att plundra fågelbon i holkar eller andra naturliga bohål i lämpliga träd. Räv, grävling och korp hör till dem som är mycket skickliga i att spåra upp var de markhäckande fåglarna har gömt sin stora hemlighet.

Vid ett tillfälle får jag uppleva hur en järphöna ruvar sina ägg på ett otroligt dolt ställe under en mosstuva. Min kamrat som ofrivilligt skrämde upp henne var nära att sätta ned ena stöveln över äggen och trampa sönder dem innan han i sista ögonblicket blev förvarnad genom hönans plötsliga lyft från marken.

Att hitta ett liknande bo av någon fågel och sedan ibland återkomma för att kolla hur det står till under ruvningens gång, kan vara verkligt intressant. Håller man sig på tjuugo till trettio meters avstånd och sakta

vandrar förbi, liksom lite ointresserad, tar fågeln i regel sällan illa upp utan ligger kvar på äggen utan att störas.

Då vi återkommer och sätter oss ner på störningsfritt avstånd med våra kikare ligger hon åter och ruvar, knappt synbar inne i sin tuva med sitt kamouflerande överhäng. Från sidan märks verkligen hur oerhört vältecknad hon är mot omgivningen. Tittar man noga efter är fjäderdräkten ett särskilt kapitel för sig. Fantastiskt vacker i sin enkla utsmyckning.

Tuppen finns i närheten hela tiden eftersom järpen är en art där både tupp och höna håller samman hela året. De håller kontakt med varandra genom små fina pipläten.

När jag återkommer en vecka senare är äggen lyckligt kläckta. I prydlig hög i boskålen ligger alla skalen kvar som visar att hönan lyckats få med sig hela kullen och nu finns i den nära omgivningen. ■